

REPORTÁŽ

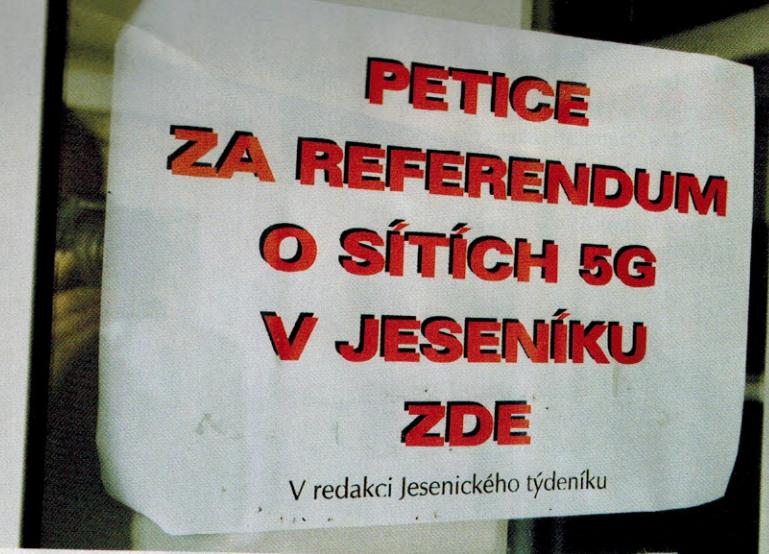
POHRANIČNÍ MĚSTO ŽIE BOJEM
PROTI ZAVÁDĚNÍ NOVÉ TECHNOLOGIE

JESENÍK

ZDE ZAHYNULY V PLAMENECH
OBĚTI ČARODĚJNICKÝCH PROCESŮ

1624 - 1684

KONTRA ČERT

Tradice versus novoty. Odboj proti 5G síti vede lokální periodikum.

„V Polsku už s tím začali!“ Hlásá popisek u fotky hořícího vysílače mobilního signálu. „Jako Indiáni, když zapalovali vlaky jedoucí přes jejich území,“ chválí ohnivou guerillu první komentář s jedním lajkem. Debata probíhá v soukromé facebookové skupině

5G V JESENÍKU: informace, diskuse.

TEXT KRYŠTOF PAVELKA FOTO ZBYNĚK PECÁK

ČLENŮ JE ve skupině přes dvě stě padesát a Polsko za rohem. Jedenáctitisícový Jeseník byl vybrán - spolu s dalšími čtyřmi městy - z padesáti osmi přihlášených v soutěži **5G pro 5 měst**, vyhlášené ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. Začátkem roku 2020 se v Jeseníku rozjel odboj proti plánovanému testování nové technologie. V mikrosvětě lázeňského města utopeného v pohraničních lesích se projevily všechny neduhy digitalizované společnosti: šíření internetových pověr, nedůvěra a hysterie živené sociálními sítěmi a podsouvání těch nejhorších záměrů názorovým oponentům.

TESTOVACÍ PROVOZ

5G je nový telekomunikační standard, nahrazující dnes běžnou síť 4G či LTE. Jeho hlavní výhodou má být až desetinásobné zrychlení přenosové rychlosti a snížení doby odezvy. Vedle zvýšení komfortu pro běžné uživatele, jakou jsou majitelé mobilních zařízení, má mít 5G standard hlavní využití v nových technologiích, extrémně náročných na spotřebu dat. Jsou to třeba autonomní vozidla, zařízení pro virtuální a rozšířenou realitu či robotické aplikace.

Právě na průmyslové využití 5G standardu se chtějí v Jeseníku zaměřit. Tamní střední průmyslová škola hodlá otevřít nový maturitní obor, IT, a vybavit novou učebnu robotiky právě 5G sítí. Podobný plán má Gymnázium Jeseník. Město tedy zatím vůbec neplánuje testování plošného pokrytí novou sítí. Jednalo by se o několik projektů napojených na vzdělávání a inovace. Až 5G v Jeseníku „zavedou“, připojíte se na něj doslova asi ve třech místnostech ve městě.

ZAPALTE TO

Konspirační teorie o standardu 5G kolují internetem už nějaký ten pátek, skutečně masivně se však začaly digitálním prostorem šířit až v době globální pandemie. Jejich zastánci budou rovnou tvrdili, že vysílače 5G sítě přímo způsobují nemoc COVID-19, ti „umírněnější“ alespoň spekulovali, že tento typ signálu zámrně oslabuje lidskou imunitu. Zdaleka se to netýká jen států bývalého východního bloku. Jen ve Velké Británii bylo v posledních měsících zaznamenáno šedesát žhářských útoků na nově instalované vysílače. Všechny tyto platformy líčí nový telekomunikační standard především jako zdravotní riziko, často se zde ope-

→

starostku Jeseníku Hanu Blištanovou zjítřená atmosféra městě mrzí. Podle ní je příležitost pro soukromý třetní sektor.

ruje s hrozou rakoviny a negativním působením na imunitu, hlavně u dětí.

V Jeseníku se odpor proti plánovanému testování sítě koordinuje přes již zmíněnou facebookovou skupinu **5G v Jeseníku: informace, diskuse**. Zakladatelkou a správkyň skupiny je paní Zora Veichartová. Ještě o ní bude řeč. Z asi dvou set padesáti členů je aktivní, tedy do skupiny přispívá, sotva pětina, nicméně i to stačí, aby byla v rámci města velikosti Jeseníku slyšet. Dvanáctého května nasdílela do skupiny paní Veichartová výzvu, aby nespokojení občané přišli na zastupitelstvo konané o dva dny později. Výsledkem byla pětihodinová a značně emotivní debata, kdy nabroušená skupina jesenických občanů, respektive občanek, grilovala vládnoucí koalici v čele se starostkou ohledně 5G sítě. Hlavním požadavkem se stalo referendum o zavádění sítě 5G.

ZBOURÁNO

„Mohli jsme být druhý Český Krumlov, jenže pak to tu komunisté vybourali a postavili paneláky. Tohle je jedna z mála historických budov, co nám zbyla,“ říká starostka Jeseníku Hana Blištanová na úvod naší schůzky. Sedíme v její kanceláři, v budově původně renesanční radnice, obklopené moderní zástavbou. Paní Blištanová zvítězila ve volbách v roce 2018 jako lídr kandidátky Jeseník srdcem (Zelení, TOP 09 a nezávislí kandidáti) se ziskem 41 procent. Jeseník srdcem kontroloval 13 mandátů z pětadvaceti.

Místostarosta Tomáš Vlazlo

Opozici tvoří tři zastupitelé za ANO, dva za ODS a dva za společnou kandidátku SPO a SPD. „U nás plánují využívat technologii 5G tři subjekty. Dvě střední školy a jedna soukromá firma. Zavádět se to mělo v červenci, teď se všechno kvůli koronakrizi odložilo až na srpen nebo září. Součástí zavádění měla být i séria přednášek pořádaná ministerstvy pro místní rozvoj a průmyslu a obchodu. Přednášky by se týkaly právě i těch údajných zdravotních rizik nebo konspiračních teorií o 5G na dezinformačních webech. Jenže k přednáškám nedošlo, byl COVID-19. A pak začaly vycházet ty články.“

PRVNÍ MOBIL

Starostka Blištanová má na mysli texty v *Jesenickém týdeníku*, soukromém lokálním médiu, které už třicet let vydává inženýr Miroslav Chovanec, rovněž bývalý zastupitel. V posledním měsíci zde vyšly

články s titulkami jako *Radnice v čele se starostkou Blištanovou hazarduje se zdravím obyvatel* nebo *5G bude škodit místním lidem*. Přitom, jak starostka sama připomíná, ji médium pana Chovance před volbami podporovalo. „Pan Chovanec je zároveň jedním z prvních lidí, kteří v Jeseníku měli v devadesátých letech mobilní telefon. Do moderních technologií byl vždycky fanfa. Nevím, co se stalo, ale přijde mi, že kauza 5G je jenom zástěrka k politickému boji,“ soudí starostka Blištanová.

I když už *Jesenický týdeník* dávno není v pozici jako v devadesátých letech, kdy měl desetičlennou redakci a mnohem vyšší náklad, periodikum s archaicky působícím webem a tištěnou verzí, která vizuálně úpravou připomíná léta osmdesátá, není tak docela bezvlivu. „Miroslav Chovanec je tady známá postava, jeho týdeník má pořád určitou čtenost, prodává se v každé trafice. Jistý

dopad články určitě měly. Minimálně se někteří lidé, třeba starší, začali bát,“ hodnotí dopad poplašných textů v *Jesenickém týdeníku* starostka města.

Problematiky 5G, respektive jejího nedostatečného projednání s veřejností, se okamžitě chytily opozice na jesenické radnici. Na bouřlivém zasedání zastupitelstva ze 14. května se k občanům vystrašeným články v *Jesenickém týdeníku* a informacemi z internetu připojili i opoziční zastupitelé za ANO a ODS. Petr Procházka (ODS), v letech 2006 až 2010 starosta města a dnes ředitel střední školy (nikoliv jedné z těch, kde se má 5G zkušebně zavádět), za mohutného potlesku shromážděných občanů předložil návrh na vypsání místního referenda o testování 5G sítě v Jeseníku, které navrhl spojit s krajinskými volbami v říjnu 2020. Právě tento manévr hodnotí starostka Blištanová jako evidentní snahu o politizaci kauzy. Když začaly v celostátních médiích vycházet zprávy o dění v Jeseníku, ANO a ODS rychle zatáhly za brzdy krizového řízení. Na facebookové stránce **ANO, tohle je Jeseník** se 22. května objevilo vyjádření: „Hnutí ANO v žádém případě není proti zavádění nových technologií, ve svém volebním programu jsme měli – jako zásadní prioritu pro rozvoj regionu – vysokokapacitní internet.“ ANO totiž ovládá obě ministerstva, v jejichž gesci je celý pilotní projekt **5G pro 5 měst**.

O den dříve tahal za ODS konspirativní kaštany z ohně místostřediska Martin Kupka. ODS se podle něj „razantně ohrazuje proti údajnému nebezpečí 5G sítí a dlouhodobě prosazuje digitalizaci společnosti“.

BIOHACKER

Jedním z těch, kdo způsobil „poprask na vsi“, byl také biohacker Martin Novotný, jenž začátkem února přednesl v jesenickém klubu Plíživá kontra přednášku na téma Elektromagnetické záření a 5G sítě. Klub se zaměřením na alternativní kulturu sídlí ve stejně budově jako redakce *Jesenického týdeníku*. Přednášející je – dle vlastních slov – ambasador zdravého životního stylu a nutrarián. Pan Novotný se cití být povolán přednášet o 5G sítí, neboť, jak uvádí, „osm let působil v manažerských strukturách Telefónica jako vedoucí nákupu koncových zařízení pro Telefónica O₂ ČR a Slovenská“. Provokuje rovněž web emfsmog.cz, který se zaměřuje na informování o nebezpečí elektrosmogu obecně, a 5G sítí zejména.

Sarlatánství pana Novotného je značně sofistikované. Nezpochybňuje například, že se kyberprostředí šíří hoaxy. Sám rovnou některé uvádí: „Na webu například najdete obrázek, na kterém technik obsluhuje 5G vysílač v údajně protiradiacím obleku. Není to pravda, muž na obrázku má standardní ochranný oblek proti prachu a vodě. Další klasický případ je video s mrtvými ptáky, údajně z anglického Coventry. Tam se ale 5G netestuje.“ Pak ovšem pomalu přitvrdzuje.

„Jistý anglický specialist na, řekneme, elektromagnetické zbraně teď čerstvě pustil informaci, že po globálním zavedení 5G bude jen jeden novorozeneček osmí živý a bez genetických poruch. To je možné, ale nemůžeme to ověřit.“ V tomto duchu se nesla jesenická přednáška. Elektromagnetické záření je podle Novotného prokázaným zdravotním rizikem, v čemž je opět malý kus pravdy: Světová zdravotnická organizace uvádí všechny typy mobilního signálu jako „potenciálně rakovinotvorné“, ovšem ve stejně kategorii je například nakládaná zelenina.

JDE MI O DEMOKRACII

„Tady jsem zamlada vypila spoustu piv,“ usmívá se Zora Veichartová. Stojíme před klubem Plíživá kontra a čekáme, až nás šéfredaktor Jesenického týdeníku Miroslav Chovanec pustí dovnitř. Po studiích odjela paní Veichartová do Anglie pracovat jako au-pair.

„Starala jsem se o děti jednomu lesbickému páru a pak jim začala pomáhat v byznysu. Mohla jsem v Londýně i zůstat, ale vrátila jsem

se sem,“ vysvětluje. Pan Chovanec před zahájením našeho rozhovoru ještě instaluje kameru, na niž si vše nahrává. Má podle vlastních slov neblahou zkušenosť s pražskými médií. „Současné paní starostce jsem před volbami hodně pomáhal, protože minulé vedení města zlumpačilo, abych tak řekl,“ začíná líčit pan Chovanec a pokračuje: „Hlavní krédo nové radnice byla transparentnost. A je to přesně naopak, nejenom ve věci 5G. Tím vše jen vyvrcholilo. Já vlastně o 5G nic nevím. Spoustu jsem toho přečetl, ale rozhodně se nepovažuju za odborníka. Ale vadí mi, že se o záměru zavádět tu testovací provoz s občany nemluvilo.“

Paní Veichartová se připojuje. „Skupinu na Facebooku jsem založila, protože jsem postrádala platformu, na které by se mohli občané k 5G sítí vyjádřit. Já jsem paní starostku také volila. Ale její současné kroky nechápu. My jsme klidně lázeňské město. Lidé, které znám a kteří se sem přistěhovali, tu chtějí třeba hospodařit, mít půdu. Žád-

né technologie je nezajímají. Vadí mi, že tu bude další nárůst elektromagnetického záření. Jsou lidé se zvýšenou citlivostí na elektromagnetický smog.“ Když zmiňuje argument místostarostky Vlazla, že první pokrytí země mobilním signálem rovněž nikdo s občany neprobíral, kroutí odmítavě hlavou. „Tehdy se o dlouhodobých dopadech nic nevědělo. A věda se přece mockrát v minulosti mylila. Ani o kourení se dlouho nevědělo, že škodí zdraví.“ Že by jejich boj se záměrem radnice testovat v Jeseníku 5G síť měl politické pozadí a byl napojen na opozici, oba rezolutně odmítají.

„Z mé strany je to absolutně apolitické. Já se o politiku nezájímám. Pro mě je důležitý lidský rozdíl. Mám jednak obavy ze zdravotních rizik, jednak já a lidé, kteří mě podporují, nemáme pocit, že by se Jeseník měl ubírat tímto směrem. Přidaná hodnota Jeseníku podle nás není v tom, že se tu budou testovat podobné věci, ale v něčem docela jiném,“ říká Zora Veichartová a pan Chovanec ji do-

plňuje. „Politický motiv vylučuji. Byl jsem zastupitelem tří volební období a teď už nikam nekandiduji. Mně jen vadí, že se o takto důležité věci rozhodlo naprostě nedemokratickým způsobem,“ ukončuje pan Chovanec.

DIGITÁLNÍ ĎÁBEL

Jaký přesně měla přednáška bio-hackera Novotného v Plíživé kontrole dopad, není jasné, mělo se jí však zúčastnit asi třicet lidí, patrně základ facebookové skupiny založené Zorou Veichartovou o tři týdny později. Starostka města si myslí, že odmítavý postoj malé části obyvatel k novotám může souvisejti s historií místa. „Jesenicko je zastrčený kout republiky, vždycky jsme tu byli sami pro sebe. Navíc je to vykořeněný kraj, po válce se u nás úplně vyměnilo obyvatelstvo.“ Zda kořeny problému nejdou ještě hlouběji, do časů, kdy se nad Jeseníkem upalovaly oběti čarodějných procesů, se jí radší neptám. Pomník obětem inkvizičních procesů leží pod lázeňským komplexem nesoucím jméno slavného rodáka Vinzenze Priessnitze.

„Strach a víra v čarodějnictví kejkle v prostých lidech přetrvaly po staletí. Ještě v roce 1822 bylo právě Vinzenzi Priessnitzi úředně zakázáno používat houbu k omývání, protože obecný lid věřil, že je očarovaná,“ uvádí infotext u památníku. Ďábel se od časů Bobligových a později Priessnitzových možná jen modernizoval. Už nelétá na Petrovy kameny ani není zaklet v houbě, ale frčí bleskovou rychlosťí dvacet gigabitů za sekundu na signálu páté generace. □

ADVERTORIAL

CHLADIVÁ SLUCHÁTKA PŘES HLAVU PRO RADOST Z POHYBU

sportovat se sluchátka na hlavě a cítit se přitom stále v pohodě. Takový ideál nyní užívají nová sportovní sluchátka TASH402BK z dílny Philips Sound. Chladicí uvnitř náušníků zajistí příjemný pocit na pokožce a izolace šumu z okolí umožní maximální požitek z hudby a nerušenou koncentrací. Sportovat můžete, jak dlouho je potřeba – prodloužená výdrž baterie s vám bude držet.

Vinka od Philips Sound dovádí přednosti k dokonalosti. Náušníky lze kdykoli vymontovat a očistit, především jsou však zhotovené z prodyšného materiálu. Speciální gel uvnitř dokáže pokožku ochladit v místě kontaktu o 3 až 5 °C. Příjemný pocit při poslechu nenaruší ani rychle vybitá baterie. 10 minut nabíjení až praví sluchátka na další 2 hodiny hraní a při maximálním nabíjení zvládne bez problémů 20 hodin v provozu. **TASH402BK** se umí rychle spárovat přes Bluetooth a sám mobilem i skvěle izolovat hluk z okolí a 40mm neodymové akustické diše zaručují čistý zvuk a plastické basy. Obstoje tak nejen při sportu, ale i během ležitího pracovního telefonátu v terénu.

Sluchátka Philips TASH402BK jsou k dostání za 1 999 Kč u vybraných prodejců a například Datart.

www.philips.cz/sluchatka

